

Rapport 2022:5

Studiebidrag i stället för lån? Effekten av rekryteringsbidraget för studiedeltagande och arbetsmarknadsutfall

I en ny IFAU-rapport studerar Gunnar Brandén effekterna av att rekryteringsbidraget för vuxenstudier togs bort 2006.

Rekyteringsbidrag för studier

Under 2003–2006 fanns ett rekryteringsbidrag för vuxenstuderande. Bidraget var riktat mot lågutbildade arbetslösa som var 25–50 år. Syftet var att gruppen skulle höja sin utbildningsnivå och därmed förbättra sina utsikter på arbetsmarknaden.

Rekryteringsbidraget var ett komplement till studiemedlet och täckte den del av inkomsten som annars skulle utgöras av lån. År 2006 motsvarade det ungefär 15 000 kr om året, eller 30 500 per år för dem som var behöriga till tilläggsloan. Bidraget delades ut i högst 50 veckor för studier på grundskole- och gymnasienivå. För att vara behörig fick den sökande inte ha haft studiemedel under de senaste fem åren.

Metod – jämföra skillnader

Brandén studerar vilka effekter det borttagna bidraget fick på målgruppens komvuxstudier och hur deras sysselsättning, arbetslöshet och inkomst påverkades.

Rekryteringsbidraget avskaffades relativt plötsligt den sista december 2006. Effekten av det borttagna bidraget beräknas genom att studera skillnaden i studie- och arbetsmarknadsutfall bland dem som var behöriga att söka bidraget före (2006) och efter (2007) bidragets avskaffande. De två grupperna behöriga arbetslösa jämförs med en kontrollgrupp med lågutbildade arbetslösa i samma ålder som var obehöriga och inte kunde söka bidraget eftersom de erhållit studiemedel tidigare.

Med hjälp av kontrollgruppen kan man ta hänsyn till att andra faktorer än just det avskaffade bidraget kan påverka utvecklingen på arbetsmarknaden över tid.

Det är bidragets plötsliga avskaffande i kombination med dess behörighetskrav som möjliggör en trovärdig analys av det kontrafaktiska utfallet för målgruppen, det vill säga vad som skulle ha hänt om bidraget inte avskaffats.

Svag ställning på arbetsmarknaden

Brandén följer en grupp om knappt 500 000 personer som under 2006 respektive 2007 ingick i rekryteringsbidragets målgrupp: de var 25–50 år gamla, hade mindre än 12 års utbildning och hade varit arbetslösa minst en dag det aktuella året.

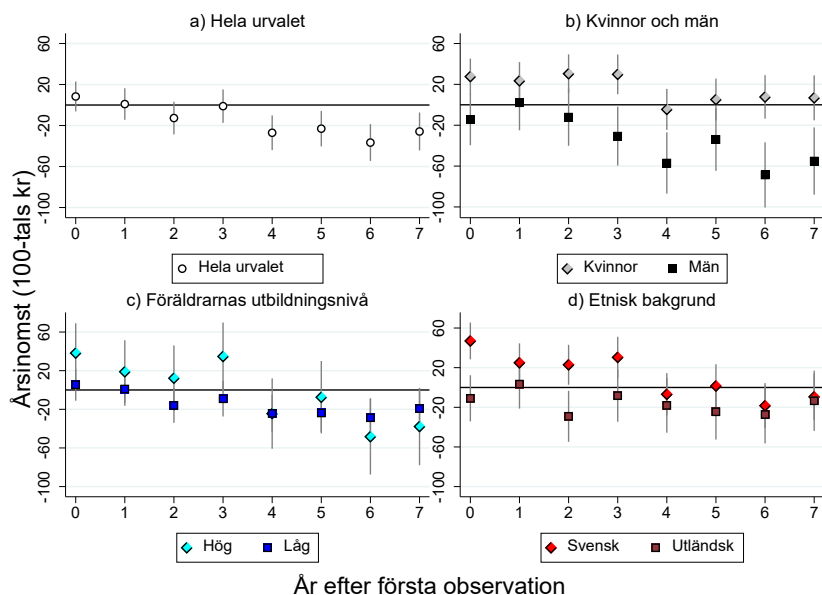
I jämförelse med totalbefolkningen hade gruppen en mycket svag ställning på arbetsmarknaden. De senaste fem åren hade de varit arbetslösa betydligt längre (527 dagar jämfört med 132 dagar i befolkningen). Nästan dubbelt så många var födda utanför Sverige (30 procent jämfört med 17 procent i befolkningen) och målgruppens föräldrar hade i genomsnitt ett år kortare utbildning.

Färre studerade på komvux

Året efter att rekryteringsbidraget togs bort minskade målgruppens antagning till komvux. Det borttagna bidraget beräknas ha medfört att målgruppens komvuxdeltagande minskade med 10 procent, från 10 till 9 procentenheter, jämfört med andelen antagna 2006.

Vidare beräknas antalet godkända kurspoäng för målgruppen ha minskat med 29 procent jämfört med det totala antalet godkända kurspoäng 2006. På sju-åtta års sikt är effekterna ännu större. Kvinnorna påverkades mer än männen.

Figur 1 Årsvisa effekter på årsinkomsten

Arbetslösheten steg något

Som konsekvens av att rekryteringsbidraget togs bort beräknas målgruppens arbetslöshet ha ökat med i genomsnitt cirka 9–10 dagar per år, totalt 75 dagar över den åtta år långa uppföljningsperioden. Effekten bedöms som modest av Brandén då gruppens genomsnittliga årliga arbetslöshet var 176 dagar. Arbetslösheten steg framförallt bland män och allra mest bland dem som hade högutbildade föräldrar.

Brandén hittar dock bara mycket små effekter på målgruppens sysselsättning, och han resonerar i rapporten om att sysselsättningsindikatorn är ett olämpligt mått på arbetsmarknadsanknytning för den här gruppen lågutbildade arbetslösa.

Inkomsterna varierar mellan kvinnor och män

På sju-åtta års sikt föll målgruppens genomsnittliga inkomster med ungefär 12 000 kronor totalt sett, under hela uppföljningsperioden.

Det är stora skillnader mellan kvinnor och män. Kvinnornas inkomster ökade först med cirka 2 500 kronor årligen. Särskilt gäller det kvinnor med svensk bakgrund. Den positiva inkomsteffekten avtog sedan och närmade sig noll.

Männens inkomster påverkades inte särskilt mycket under de första åren, men minskade sedan med cirka 5 500 kronor per år under resten av uppföljningsperioden.

Något minskad antagning till universitet och högskola

Målgruppens antagning till universitets- och högskolestudier minskade med 0,4 procentenheter på sju-åtta års sikt. De med högutbildade föräldrar påverkades mest, men det finns inga skillnader mellan kvinnor och män eller mellan dem med svensk och utländsk bakgrund.

Vad beror skillnaderna mellan män och kvinnor på?

Brandén menar att en tänkbar förklaring till de skillnader han finner mellan män och kvinnors utbildnings- och arbetsmarknadsutfall är att grupperna stod olika nära arbetsmarknaden när de ansökte till Komvux. Det vill säga att kvinnor i större utsträckning valde studier i stället för arbete, medan männen i målgruppen stod längre från arbetsmarknaden och sannolikt hade varit arbetslösa om de inte studerade.

Det är också tänkbart att komvuxutbildningen leder till jobb med olika löneutveckling för män och kvinnor. Inkomsteffekternas mönster är kompatibla med att kvinnor efter avslutad komvuxutbildning hamnar i låglöneyrken, medan män hamnar i yrken med starkare löneutveckling.

Rapport 2022:5

IFAU-rapport 2022:5, ”Studiebidrag i stället för lån? Effekten av rekryteringsbidraget för studie-deltagande och arbetsmarknadsutfall”, är skriven av Gunnar Brandén, tidigare IFAU och Nationalekonomiska institutionen, Uppsala universitet. Rapporten är en sammanfattning av IFAU Working paper 2022:7. För mer information, kontakta Gunnar Brandén på: gunnar.branden@regionstockholm.se

Rapporten i korthet summerar utvalda rapporter från IFAU. Om din organisation vill prenumerera på tryckta exemplar, skicka dina kontaktuppgifter till ifau@ifau.uu.se. Ange ”prenumeration RIK” i ämnesraden.